

5. Enkele wat achterlijke zijtakken van een in den laatsen westmoeson gevormde bloeiwijze troffen, vòòrdat de knoppen zichtbaar waren, een droge periode. Deze zijtakken hebben niet gebloeid. Natuurlijk is het niet zeker, dat de droogte hiervan de oorzaak was; meer waarnemingen zouden noodig zijn om dit te bevestigen.

Misschien zou er wat meer licht in deze zaak ontstoken worden, als Orchideeën-liefhebbers, die in het bezit zijn van *Phalaenopsis Schilleriana*, hun bevindingen eens zouden willen meedeelen.

J. J. S.

NOG EENS „VESPA CINCTA ALS POPPENROOVER.”

Met belangstelling las ik de mededeeling van den heer DE RUITER in No. 12 van den vorigen jaargang. Zijn waarneming staat niet op zich zelf. Ook ik heb soortgelijke ervaringen opgedaan, die ik hierbij publiceer om daardoor wat nader één der gewoonten van de zoo interessante wespen vast te leggen. Wat twee gezien hebben in geheel verschillende streken, onafhankelijk van elkaar, wordt eerder aanvaard, dan wat één als een buitennissigheid kan opgemerkt hebben.

In mijn dagboek vind ik op 7 Juli '16 het volgende aangeteekend:

„Een groote wesp met gelen band midden om 't achterlijf, in midden-Java Tawon ndas genoemd, (tawon = bij of wesp, ndas = hoofd) plundert de schimmelgroene raat van een *Icariawespje*, die aangebracht is aan den onderkant van het blad van een pinangpalm.”

Doodbedaard kauwt de geweldige roover een *Icariamasker*, dat zij uit één der gesloten cellen heeft gehaald. De eigenares zit in hooge opwindning tegenover de indringster en probeert door schokkend het achterlijf omhoog te werpen en door geweldig met de vleugeltjes te waaieren haar te verschrikken. Deze trekt zich daar echter geen sikkepitje van aan, maar gaat kalm door met haar maaltijd. Als de boterham verorberd is, knaagt ze een nieuwe cel open en dan nog niet voldaan zijnde gaat ze op zoek naar meer voedsel.

De kleine wesp begint dan een andere taktiek. Onverschrokken valt ze de groote aan, maar zorgt tevens door zich direct na een aanval naar den gladden bovenkant van 't nest terug te trekken, dat zij niet gepakt wordt. Want telkens na een aanval doet de tawon ndas aanvallenderwijs een stapje naar voren en opent grimmig haar kaken.

Een tweede wespje, dat komt aanzweven, zet zich telkens op de groote wesp neer die daar weinig van schijnt te merken. Steken doet 't kleine diertje blijkbaar niet, al is het hoogst vertoornd.

Na alles op kalme wijze gëinspecteerd te hebben, verlaat de groote wesp na een poosje het *Icarianest*. Er valt weinig meer te plunderen. In één cel bevindt zich slechts een halfwassen larve, de moeite van het grijpen niet waard. Eenige halfafgewerkte cellen, aan den kant bevatten eieren, of pas uitgekomen larven.”

Na dien tijd heb ik een soortgelijke geschiedenis zich nog een paar malen zien afspelen.

Elken dag kwam de wesp de palmen, die mijn voorgalerij afschutten, onderzoeken. Ze had zich de ligging van de verschillende *Icariakolonies* goed in 't hoofd geprent. Dikwijls vloog ze er regelrecht op toe. Door haar toedoen waren de gemeenschappen, die een tijd van bloei hadden gekend, uitgeroeid of verlaten.

Aan den achterkant van mijn huis hadden de *Icaria's* haar domicilie in een bamboe van 't dak gekozen. Ook deze kolonie werd ontdekt en uitgemoord. Speurend zocht de tawon ndas bamboe voor bamboe af. Als ze niet zeker van haar zaak was, liep ze de kokers een eindje binnen.

Ik had 't idee, dat het dier een wijffe was, dat optrad als stichtster van een nieuwe kolonie. Niet alleen, dat zij larven en poppen roofde, maar ook knabbelde ze de leege cellen af, waarschijnlijk omdat zij bouwstoffen noodig had voor haar eigen woning.

Pogingen om haar nest te ontdekken waren vruchteloos.

Van de Icariaewespjes ben ik, ondanks herhaalde waarnemingen nog weinig te weten gekomen. Zij gaven mij altijd den indruk traag te zijn. Het grootste deel van de kolonie is steeds op 't nest aanwezig, dat uit één etage bestaat en met een stevigen steel aan den onderkant van een blad enz. bevestigd is. Waarschijnlijk moet het broed warm gehouden worden.

Zij betoonden zich altijd zeer goedmoedig en nooit zijn ze mij agressief tegemoet getreden, ook al bezag ik met een loupe de cellen.

Welk gelukkig sterveling heeft met meer vrucht de Icaria's bestudeerd?

Zijn mededeelingen zullen zeker met aandacht worden gelezen.

H. SCHROO JR.

Geachte Redactie.

Mijn vorige vraag zag ik in de Meiaflevering van „de Tropische Natuur” onder „Correspondentie” uitvoerig beantwoord, waarvoor ik den heer BARTELS hierbij mijn hartelijken dank betuig.

De vogel met geelgroene rug bleek inderdaad een wijffe van *Oreolus xanthonotus* te zijn, hetgeen duidelijk te zien was, toen ik ook een mannetje van die soort ontving, dat ik door de beschrijving van den heer BARTELS dadelijk kon determineren. Het gedrag van de vogels ten opzichte van elkaar en de overeenkomst in vorm en houding liet geen twijfel over.

Ik hoop, dat de heer BARTELS nu nog zoo vriendelijk zal willen zijn zoo mogelijk ook omtrent het ondervolgende eenige inlichting te geven.

In het deeltje „Prachtvinken” van „de geïllustreerde pluimveebibliotheek” onder redactie van A. Nuyens volgt na de beschrijving van *Erythrura prasina*, waarbij de mededeeling dat deze vogel ook op Java voorkomt, het volgende over een naverwante soort of variëteit:

„De geelbuik papagaai amandine, (*Erythrura Hanthi*) onderscheidt zich van de voorgaande (*E. prasina*) „doordien het onderlijf fraai *oranje goudgeel* is: stuit, bovenste staartdekken bijna zuiver goudgeel, de „zwartachtig bruine staartveeren breed *oranje geelachtig* tot groengeelachtig aan de buitenkanten gerand, „de middelste staartveeren over het geheel zoo gekleurd, bovenlijf duidelijk blauwgroen. *Wijffe niet „verschillend.*

„Dr. RUSS, die dezen vogel beschrijft, gaf hem bovenaangehaalde wetenschappelijke naam. In de „laatste jaren werd hij herhaalde malen ingevoerd; evenwel is hij nog altijd een zeldzaamheid, waarvoor „bij benadering geen prijs is aan te geven”.

Nu heb ik deze soort of een daarop zeer veel gelijkende dikwijls aangetroffen in de kooien vol *bondol idjoes* van de vogelhandelaars op pasar Senen te Weltevreden. Onderscheid tusschen de vogels met roode en die met goudgele borst werd nooit gemaakt, alles zat steeds bij en door elkaar; die met gele borst waren evenwel altijd sterk in de minderheid, ongeveer één gele op 200 roode.

De wijffjes kunnen alleen van die van de soort *prasina* worden onderscheiden aan de staart, die in plaats van rood, geel is.

De wijffjes zijn bij deze soort dus *niet* gelijk aan de mannetjes zooals NUYENS voor *E. Hauthi* opgeeft.

Geen van de andere in mijn bezit zijnde werken over Indische vogels vermeldt deze soort, noch in „Java, zoologisch en biologisch” en „De vogels van Java” van Dr. KONINGSBERGER, noch in „Bataviasche vogels” van Dr. VORDERMAN wordt van deze soort melding gemaakt.

Ook zag ik eenige jaren geleden bij een bezoek aan Buitenzorg, geen opgezet exemplaar in het zoölogisch museum aldaar.

Zou het mogelijk kunnen zijn dat deze vogel tot nog toe aan de aandacht van de vogelkenners op Java ontsnapt is, en zoo neen, waarom is er dan nergens melding van gemaakt, de beide vogels zijn toch duidelijk van elkaar te onderscheiden?

Met de meeste achting en dank voor een eventveele beantwoording.

Bandoeng, 13 Men 1917.

M.

lid afd: Batavia N. I. N. H. V.